Eiropas Parlaments
2019-2024

Zivsaimniecības komiteja

2023/2049(INI)

27.6.2023.

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par Zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgās organizācijas (TKO) regulas (Regula (ES) Nr. 1379/2013) īstenošanu
(2023/2049(INI))

Zivsaimniecības komiteja

Referente: *Izaskun Bilbao Barandica*

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

PASKAIDROJUMS — FAKTU UN KONSTATĒJUMU KOPSAVILKUMS 3

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 5

PASKAIDROJUMS — FAKTU UN KONSTATĒJUMU KOPSAVILKUMS

Saskaņā ar 48. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulā Nr. 1379/2013 par zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgo organizāciju noteikts, ka Komisija līdz 2022. gada 31. decembrim ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs regulas piemērošanas rezultātiem.

Komisija šo ziņojumu pieņēma 2023. gada 21. februārī, un Zivsaimniecības komiteja nolēma sagatavot minētās regulas īstenošanas ziņojumu.

Pašreizējā TKO regula tika pieņemta 2013. gadā, t. i., tajā pašā gadā, kad tika pārskatīta KZP regula. Regulas pārskatīšanā 2013. gadā tika veiktas dažas būtiskas izmaiņas zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgās organizācijas darbībā. Šī pārskatīšana jo īpaši nostiprināja ražotāju organizācijas lomu tirgus pārvaldībā, bet vairāki tirgus intervences pasākumi tika atcelti, piemēram, pasākumi zvejas produktu galīgai izņemšanai no lietošanas pārtikā vai to iznīcināšanai. Ražotāju organizācijai ir svarīga loma arī attiecībā uz konkurences noteikumiem, jo tikai ražotāju organizācijām, kas atzītas saskaņā ar TKO regulu, varētu būt tiesības uz atkāpēm no konkurences noteikumiem, kā arī piekļuve īpašiem ES fondiem, kas paredzēti to darbībām tirgus pārvaldībā.

TKO regula ir neatņemama un svarīga daļa noteikumu tīklā, kas veido kopējās zivsaimniecības politikas noteikumus, un jo īpaši, lai nodrošinātu labi pārvaldītu un funkcionējošu zvejas un akvakultūras produktu tirgu. Tā dod būtisku ieguldījumu, lai nodrošinātu konkurētspēju, tirgus stabilitāti, pārredzamību un daudzveidīgas no ūdensdzīvniekiem iegūtas pārtikas piegādi patērētājiem.

Referentes nostāja

Referente atzinīgi vērtē panākumus, kas gūti TKO noteikumu īstenošanā, bet uzskata, ka ir jāpieliek lielākas pūles, lai nodrošinātu patērētāju informēšanu, uzlabotu marķēšanu, tirgus pārredzamību un zivsaimniecības un akvakultūras produktu izsekojamību.

Referente ir atzīmējusi vairākus ziņojumus, kuros, tāpat kā Komisijas ziņojumā par TKO noteikumu īstenošanu, ir norādīts, ka noteikumu piemērošana nav pietiekami saskaņota. Tādēļ referente uzskata, ka Komisijai un dalībvalstīm ir jāpieliek lielākas pūles, lai nodrošinātu labāku un saskaņotāku TKO regulas īstenošanu. Saskaņotākai īstenošanai ir liela nozīme, lai nodrošinātu patērētāju uzticēšanos vienotajā tirgū laistajiem no ūdensdzīvniekiem iegūtajiem pārtikas produktiem un lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES zvejniekiem un akvakultūras audzētājiem.

Referente atzinīgi vērtē nodomu iesniegt priekšlikumu pamataktam par ilgtspējīgām pārtikas sistēmām, lai nodrošinātu lielāku pārredzamību un informāciju patērētājiem. Šādam pamatlikumam ir jānodrošina, lai tas neradītu papildu administratīvo slogu un atbilstu ilgtspējas nosacījumam, kas noteikts citos ES tiesību aktos.

Referente pauž gandarījumu par rezultātiem, kas gūti sarunās par Zivsaimniecības kontroles regulas pārskatīšanu, jo īpaši par noteikumiem, kuru mērķis ir stiprināt izsekojamības noteikumus attiecībā uz visiem zvejas un akvakultūras produktiem. Tas būs svarīgs faktors, lai nodrošinātu izsekojamības informāciju Eiropas patērētājiem, un šajā sakarā Komisijai ir

jāierosina turpmāka rīcība, lai panāktu, ka galapatērētājiem šī informācija ir pieejama viegli uztveramā veidā.

EUMOFA, Eiropas Zvejas un akvakultūras produktu tirgus novērošanas centrs, ir Eiropas Komisijas izstrādāts Eiropas Savienības tirgus izpētes rīks zivsaimniecības un akvakultūras nozarē. Tā mērķis ir palielināt tirgus pārredzamību un efektivitāti, analizēt ES tirgu dinamiku un atbalstīt uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanu un politikas veidošanu. *EUMOFA* ļauj tieši uzraudzīt zvejas un akvakultūras produktu apjomus, to vērtības un cenas no pirmās pārdošanas līdz mazumtirdzniecības posmam, ietverot importu un eksportu. Dati tiek vākti no ES valstīm, Islandes, Norvēģijas, Apvienotās Karalistes, kā arī ES iestādēm, un tiek atjaunināti katru dienu.

Referente uzskata, ka dalībvalstīm būtu jāturpina izmantot šo instrumentu, lai vairāk uzlabotu datus, kas savākti ar tā palīdzību, jo šo instrumentu varētu plašāk izmantot tirgus analīzei, jo īpaši gadījumos, kad notiek krasas pārmaiņas, piemēram, kā tas bija Covid krīzes laikā, lai tādējādi aktivizētu krīzes pārvarēšanas instrumentus un tirgus stabilizēšanas iespējas.

ES ieņem stingru nostāju attiecībā pret NNN zveju, un ir vajadzīga turpmāka rīcība, lai panāktu lielāku progresu šajā jomā. Šajā cīņā pret NNN zveju ļoti svarīgi ir uzlabot izsekojamību un pārredzamību no ūdensdzīvniekiem iegūtas pārtikas piegādes ķēdē.

Pašreizējā TKO regulā nozīmīgāka loma ir piešķirta ražotāju organizācijām, un tāpēc ir svarīgi, lai organizācijas, kas jau darbojas dalībvalstīs un pilda ražotāju organizācijām līdzīgas funkcijas, tiktu atzītas. TKO noteikumi ir izstrādāti, lai atvieglotu tirgus pārvaldību, jo īpaši attiecībā uz zvejniekiem un akvakultūras audzētājiem, nevis lai piespiestu veikt strukturālas izmaiņas organizācijās, kas tos pārstāv, un piegādes ķēdē tikai tāpēc, lai atbilstu kopējai ES definīcijai.

Tādēļ referente uzskata, ka Komisijai būtu jāuzklausa Eiropas Parlamenta aicinājums pielāgot ražotāju organizācijas atzīšanas kritērijus, lai tos varētu labāk piemērot visām dažādajām organizācijām dalībvalstīs, kuras lielā mērā veic ražotāju organizācijas uzdevumus. Starp šādām organizācijām, kuras būtu jāatzīst, var minēt *cofradias* un *prud 'homie de pêche*.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgās organizācijas (TKO) regulas (Regula (ES) Nr. 1379/2013) īstenošanu
(2023/2049(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulu (ES) Nr. 1379/2013 par zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgo organizāciju un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1184/2006 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 104/2000[1] (TKO regula), un jo īpaši tās īstenošanu,

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 21. februāra ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei "Regulas (ES) Nr. 1379/2013 par zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgo organizāciju īstenošana" (COM(2023)0101),

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojumu "Stratēģija "No lauka līdz galdam". Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā" (COM(2020)0381),

– ņemot vērā 2021. gada 20. oktobra rezolūciju par stratēģiju "No lauka līdz galdam" taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā[2],

– ņemot vērā sarunu iznākumu par Zivsaimniecības kontroles regulu,

– ņemot vērā Reglamenta 54. pantu, kā arī 1. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 3. pielikumu Priekšsēdētāju konferences 2002. gada 12. decembra lēmumā par procedūru patstāvīgo ziņojumu sagatavošanas atļaujas piešķiršanai,

– ņemot vērā Zivsaimniecības komitejas ziņojumu (A9-0000/2022),

A. tā kā rezolūcijā par stratēģiju "No lauka līdz galdam" EP uzsvēra, ka labi izsekojamības mehānismi, kas reaģē uz patērētāju pieprasījumu, sniedzot informāciju par to, kur, kad, kādos apstākļos un kādas zivis ir nozvejotas vai audzētas, tostarp attiecībā uz produktiem, kas importēti no trešām valstīm, ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu pārtikas nekaitīgumu, garantētu pārredzamību patērētājiem, apkarojot nelegālu, nereģistrētu un neregulētu (NNN) zveju un sasniegtu zaļā kursa mērķrādītājus un ilgtspējīgas attīstības mērķus;

B. tā kā pagaidu vienošanās starp Parlamentu un Padomi par pārskatīto Zivsaimniecības kontroles regulu ietver būtiskus uzlabojumus izsekojamības noteikumos attiecībā uz visiem zvejas un akvakultūras produktiem; tā kā šie noteikumi tiks īstenoti pārejas periodā, kas būs ilgāks par vēlamo — divi gadi svaigiem un saldētiem produktiem un pieci gadi pārstrādātiem produktiem —, un nodrošinās, ka patērētāji saņem precīzu informāciju; tā kā uzlabota marķēšana būs līdzeklis NNN zvejas apkarošanai un

[1] OV L 354, 28.12.2013., 1. lpp.
[2] OV C 184, 5.5.2022., 2. lpp.

veicinās godīgas konkurences nodrošināšanu,

Ievads

1. atgādina, ka tirgu kopīgā organizācija (TKO) ir kopējās zivsaimniecības politikas (KZP) neatņemama sastāvdaļa vienlaikus ar saglabāšanas un finanšu pasākumiem un ir būtiska to mērķu sasniegšanai;

2. uzsver, ka TKO regulas 2013. gada pārskatīšanas rezultātā tika veikta pāreja no noteikta veida intervencēm uz pieeju, kas vairāk orientēta uz ilgtermiņa tirgu, kurā galvenā uzmanība pievērsta nozares attīstībai un inovācijai;

Profesionālās organizācijas

3. uzskata, ka ražotāju organizācijas (RO) ir zivsaimniecības un akvakultūras nozares pamats, kas atbalsta KZP ikdienas pārvaldību un nodrošina tās kopējo īstenošanu ražotāju līmenī;

4. uzskata, ka ražotāju organizācijām ir būtiska nozīme KZP mērķu sasniegšanā, tāpēc ir jāturpina tās atbalstīt; norāda, ka ir jādara vēl vairāk, lai veicinātu RO izveidi, konsolidāciju un finansēšanu visā ES, jo īpaši dalībvalstīs, kurās primārā ražošana joprojām ir lielā mērā sadrumstalota (akvakultūra, mazapjoma zvejniecība); uzskata, ka spēcīga RO klātbūtne ir būtiska, lai uzlabotu piekrastes kopienu labklājību un nostiprinātu zvejnieku pozīcijas piegādes ķēdē;

5. secina, ka pienācīgi funkcionējošu RO veiktie pasākumi un darbības kopumā ir sekmīgas, bet konstatē, ka joprojām trūkst tādu RO, kas organizētu mazapjoma zvejniekus un jo īpaši akvakultūras audzētājus; norāda, ka RO, kas pašlaik darbojas akvakultūras nozarē, ir īpaši sekmīgi īstenojušas veicināšanas un komunikācijas pasākumus;

6. uzskata, ka dalībvalstīs pašlaik ir organizācijas, kas veic uzdevumus un funkcijas, kuras ir ražotāju organizāciju kompetencē, bet šīs organizācijas nevar kvalificēt kā RO saskaņā ar TKO regulu;

7. norāda, ka Covid-19 krīzes seku dēļ tika krasi slēgta lielākā daļa tirdzniecības vietu, kurās pārdeva svaigus no ūdensdzīvniekiem iegūtus pārtikas produktus, tādējādi ir radusies iespēja atjaunot uzglabāšanas atbalsta mehānismu izmantošanu un attiecināt tos uz akvakultūras nozares RO;

Kopēji tirdzniecības standarti

8. atgādina, ka daudzi no 2013. gada TKO regulā iekļautajiem tirdzniecības standartiem ir izstrādāti 20. gadsimta 80. un 90. gados; norāda, ka saskaņā ar Komisijas novērtējumu šie standarti kopumā ir bijuši gan atbilstoši, gan efektīvi un radījuši pievienoto vērtību;

9. norāda, ka Komisijas novērtējumā un ar to saistītajās apspriedēs tika konstatētas iespējas, kā vienkāršot, racionalizēt un modernizēt šos standartus; norāda, ka tā konstatēja arī salīdzinoši zema līmeņa uzraudzību, ko valstu iestādes veic, lai nodrošinātu atbilstību minētajiem standartiem;

10. uzsver, ka Komisijas novērtējumā ir konstatēti spēkā esošās sistēmas trūkumi attiecībā uz tās spēju sasniegt TKO regulas mērķus;

Patērētāju informēšana

11. atbalsta pieeju, ka TKO mērķu sasniegšanai ir būtiski, lai ar reklāmas un izglītošanas kampaņu palīdzību informētu patērētājus par labumu, ko sniedz zvejas un akvakultūras produktu lietošana uzturā, un par pieejamo sugu daudzveidību, kā arī par to, cik svarīgi ir saprast marķējumā ietverto informāciju; uzskata, ka, lai patērētāji varētu izdarīt apzinātu izvēli, viņiem jāsaņem skaidra un visaptveroša informācija par ES tirgū pārdotajiem produktiem un ka šai informācijai jāatbilst vieniem un tiem pašiem noteikumiem neatkarīgi no produktu izcelsmes;

12. norāda, ka izsekojamība un saistītie pārredzamības pasākumi ir vajadzīgi, lai nodrošinātu atbilstību piemērojamiem KZP noteikumiem; uzskata, ka, atbalstot šos pasākumus ar atbilstīgu marķēšanas sistēmu, tie var nodrošināt, ka patērētājiem sniegtā informācija ir uzticama un droša; uzsver, ka šāda marķēšanas sistēma ir būtiska, lai apkarotu gan krāpšanu pārtikas jomā, tostarp nepareizu marķēšanu, gan NNN zveju;

13. norāda, ka Komisija savās apspriedēs saņēma ziņojumus, kuros norādīts, ka dažās dalībvalstīs nav izpildītas obligātās patērētāju informēšanas prasības; norāda, ka īstenošana visā ES tiek uzskatīta par nevienmērīgu, turklāt dažos segmentos tas ir īpaši būtiski, piemēram, zivju tirgotāju un ēdināšanas uzņēmumu segmentā; atgādina, ka marķējumā ir precīzi jāapraksta zvejas produkti un produkti, kas nav zvejas produkti, jo īpaši, minot aizstājējproduktus, jo daudzos gadījumos tiek izmantoti attēli, kas liek patērētājiem domāt, ka konkrētie produkti ir zvejas produkti, lai gan tie tādi nav;

Konkurences noteikumi

14. atgādina, ka RO var tikt atbrīvotas no konkurences noteikumu piemērošanas, lai sasniegtu savus mērķus, ievērojot konkrētus nosacījumus, tostarp nosacījumu, ka to darbības neizraisa tirgu sadalīšanu, nenovērš un nemazina konkurenci;

15. norāda, ka šis atbrīvojums ir būtisks, lai atļautu dažas ražotāju organizāciju izmantotas prakses, piemēram, kontrolēt RO dalībnieku tirgū laisto produktu daudzumus, lai stabilizētu tirgus un cenas, ievērotu saglabāšanas prasības un novērstu pārtikas izšķērdēšanu; secina, ka neatzītas ražotāju kolektīvās organizācijas (piemēram, kooperatīvi, *cofradías*) nevar izmantot atbrīvojumu saskaņā ar pašreizējiem kritērijiem attiecībā uz RO;

Tirgus informācija

16. atgādina, ka Eiropas Zvejas un akvakultūras produktu tirgus novērošanas centrs (*EUMOFA*) nodrošina tirgus izpēti zivsaimniecības nozares operatoriem, lai palīdzētu tiem labāk izprast tirgus tendences; norāda, ka kopš 2013. gada aprīļa ir izveidota īpaša tīmekļa vietne un datubāze, kas pilnībā darbojas kopš pārskatītās TKO spēkā stāšanās, un no tām labumu gūst pētniecības struktūras, ieinteresētās personas un plaša sabiedrība, jo tiek uzlabota piekļuve tirgus izpētei un datiem;

17. norāda, ka *EUMOFA* tika izmantots, lai ierosinātu krīzes pasākumus COVID pandēmijas ietekmes novēršanai;

Secinājumi

18. atzinīgi vērtē panākumus, kas gūti, īstenojot TKO noteikumus; uzsver, ka ir jāturpina centieni, lai nodrošinātu patērētāju pienācīgu informētību, uzlabotu marķēšanu, veicinātu tirgus pārredzamību un palielinātu zvejas un akvakultūras produktu izsekojamību;

19. uzskata, ka Komisijai un dalībvalstīm jāpieliek lielākas pūles, lai panāktu vienveidīgāku TKO regulas īstenošanu; uzskata, ka vienveidīgāka īstenošana varētu palīdzēt nodrošināt patērētāju uzticēšanos vienotajā tirgū laistajiem no ūdensdzīvniekiem iegūtajiem pārtikas produktiem;

20. atzinīgi vērtē Komisijas nodomu iesniegt priekšlikumu par tiesisko regulējumu ilgtspējīgām pārtikas sistēmām, lai uzlabotu pārredzamību un sniegtu patērētājiem vairāk informācijas; uzsver, ka jānodrošina, lai tas neradītu papildu administratīvo slogu un atbilstu ES tiesību aktos noteiktajam ilgtspējas nosacījumam;

21. atzinīgi vērtē rezultātus, kas gūti sarunās par Zivsaimniecības kontroles regulas pārskatīšanu, jo īpaši par noteikumiem, kuru mērķis ir stiprināt izsekojamības noteikumus attiecībā uz visiem zvejas un akvakultūras produktiem; uzskata, ka šī izsekojamības informācija būs ļoti svarīga Eiropas patērētājiem; aicina Komisiju ierosināt turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka galapatērētājiem šī informācija ir pieejama vienkārši uztveramā veidā;

22. uzskata, ka dalībvalstīm būtu vairāk jāizmanto *EUMOFA*, lai turpinātu uzlabot datus, kas savākti ar šā instrumenta palīdzību; uzskata, ka *EUMOFA* varētu vairāk izmantot tirgus analīzei, jo īpaši tad, ja notiek krasas pārmaiņas, piemēram, kā tas bija Covid krīzes laikā, lai aktivizētu krīzes pārvarēšanas instrumentus un tirgus stabilizēšanas iespējas;

23. pauž pārliecību, ka, lai apkarotu NNN zveju, ir būtiski uzlabot izsekojamību un pārredzamību no ūdensdzīvniekiem iegūtas pārtikas piegādes ķēdē;

24. atkārtoti aicina pielāgot ražotāju organizāciju atzīšanas kritērijus, lai tos varētu labāk piemērot visām dažādajām organizācijām dalībvalstīs, kuras lielā mērā veic uzdevumus, kas ir ražotāju organizāciju kompetencē; šajā saistībā uzsver tādas organizācijas kā *cofradías* un *prud 'homies de pêche*;

°

° °

25. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.